

до листа Г. Боряка, Л. Якубової,
Г. Єфіменка та О. Юркової
до Національного агентства
із забезпечення якості вищої освіти
31.10.2022

**Порівняльна таблиця із наведенням фрагментів тексту докторської дисертації
О. О. Стасюк “Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду
1932–1933 років в УСРР” (Переяслав, 2021) та фрагментів опублікованих
текстів інших авторів без зазначення авторства**

У Розділі 1. *Історіографія, джерела та методологічні засади дисертації*
(с. 31–108) виявлений плагіат з двох видань:

1. *Гудзь В.* Історіографія Голодомору 1932–1933 років в Україні. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. – 1153 с. (URL: <https://bit.ly/3Lqg8ah>)
2. *Поршнева О. С.* Междисциплинарные методы в историко-антропологических исследованиях: [Учеб. пособие]. – Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2005. – 136 с. (URL: <http://hdl.handle.net/10995/33705>)

Обох книг немає у *Списку використаних джерел та літератури*. За нормальних обставин відсутність у списку монографії В. Гудзя свідчила би про елементарне незнання фахової літератури. Очевидно, у такий спосіб авторка сподівалася ввести в оману наукову спільноту.

Способом приховати плагіат стало незначне редагування текстів (банальна заміна деяких слів на синоніми, зведення двох речень в одне, переставлення місцями речень чи їхніх частин, переписування з оригінального абзацу лише його центральної частини чи, навпаки, тільки початкових і кінцевих речень).

Якщо з книги О. Поршневої абзаци нерідко плагіатилися один за одним, то у випадку з монографією В. Гудзя було використано метод “ножиць і клею”, коли взяті з різних частин книги оцінки доробку дослідників монтувалися в тексті дисертації поруч. Утім, достатньо випадків і, так би мовити, “короля” плагіату – принципу “слово в слово” – як виразного свідчення наявності в авторки аж занадто “високих професійних стандартів”. Крім того, О. Стасюк полінувалася перевірити

посилання. Тому вона в кількох випадках продублювала помилки В. Гудзя. На таких випадках окремо наголошується у порівняльних таблицях.

Найбільше шокує плагіат з *російського (!) навчального (!) посібника*. Звідти списано тексти до значної частини дисертаційного параграфу *1.3. Теоретико-методологічні засади роботи* (с. 88–106). Іншими словами, методологічні засади і стратегію дослідження Голодомору-геноциду запозичено у росіян. Теоретичний доробок західних інтелектуалів взято не з оригінальних текстів, чи, бодай, із західних або українських опрацювань, а з... російських підручникових інтерпретацій. Взято без жодних наукових застережень. Вершиною “майстерності” авторки стало розбавляння російських інтерпретацій фразами про Голодомор-геноцид.

Далі у порівняльних таблицях наводимо приклади виявленого плагіату.

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Гудзь В.</i> Історіографія Голодомору 1932–1933 років в Україні. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. – 1153 с. URL: https://bit.ly/3Lqg8ah</p>
<p>с. 38-39 Легітимізувала їхні дії, про що <i>зауважувала Г. Капустян, ухвала Політбюро ЦК ВКП(б) від 3 січня 1929 р., заохотивши до «надзвичайщини», формування атмосфери ненависті, яка переконувала номенклатурників у «класовій доцільності», власній захищеності з боку партійної системи та зверхності над «винуватим селом».</i></p>	<p>с. 634 <i>Ганна Капустян (Кременчук) резонно зауважила, що ухвала Політбюро ЦК ВКП(б) від 3 січня 1929 року, яка налаштувала партію на розкол села і блискавичне проведення репресій щодо «куркульських терористів», розв’язала руки таким партійним функціонерам та активістам. Заохочена владою «надзвичайщина», атмосфера ненависті породжувала особливу поведінку номенклатурників, упевнювала їх у «класовій доцільності», власній захищеності системою і зверхності над «винуватим селом».</i></p>
<p>с. 41 В. Гришко здійснив спробу <i>зробити узагальнення щодо його причин, організаторів та демографічних наслідків для України.</i></p> <p><u>Додатковий доказ плагіату:</u> О. Стасюк взагалі не обізнана з доробком В. Гришка, бо посилається у запозиченій тезі на працю, в якій немає ні слова про перелічені проблеми: <i>Гришко В. Молода Україна пореволюційного сорокаліття під Советами: Загал, огляд і деякі підсумки боротьби за молодь та боротьби молоді в</i></p>	<p>с. 304 Зокрема, В. Гришко не лише проілюстрував свою працю власними свідченнями про Голодомор, деякими радянськими матеріалами, а й <i>зробив узагальнення щодо його причин, організаторів та демографічних наслідків для України.</i></p>

<p><i>підсоветській Україні за 40 років (1918–1958). Новий Ульм: Україна, 1958. – 224 с.</i></p>	
<p>с. 42 <i>Автор підтверджує свій висновок фактами про чистки П. Постишева і масовим відрядженням в Україну російських кадрів.</i></p>	<p>с. 322 <i>Автор підтверджує свій висновок фактами про чистки П. Постишевим і масовим відрядженням в Україну російських кадрів.</i></p>
<p>с. 42–43 <i>Хоча стаття К. Левченка й написана в публіцистичному стилі та не містить кінцевих висновків, проте рельєфно відображує головну тенденцію української історичної науки в еміграції розглядати Голодомор як сплановану акцію і складник імперської національної політики Москви.</i></p>	<p>с. 323 <i>Відтак, стаття К. Левченка, хоча і написана в публіцистичному стилі та не містить кінцевих висновків, однак рельєфно відображує головну тенденцію української історичної науки в еміграції розглядати Голодомор як сплановану акцію і складову частину імперської національної політики Москви.</i></p>
<p>с. 43 <i>Дослідник [І. Вовчук] вважає, що Голодомор 1932–1933 рр. був спланований кремлівським штабом, який очолював Л. Каганович. Скеровував «голодову облогу» П. Постишев, а виконували спеціальні бригади «25-тисячників» із російських кадрових комуністів. Як зазначив автор, попри достатній урожай, влада довела українських селян до голоду нещадною виїмкою продовольства, а щоб не допустити їх виїзду, у містах була проведена паспортизація. «25-тисячники» з допомогою «комбедівського» шумовиння, виконували пляни так, що й недопечений хліб вибирали з печі, забирали навіть насіння і все, що могло підтримувати життя селянства.</i></p>	<p>с. 323 <i>І. Вовчук вважає, що голод 1932–1933 був спланований кремлівським штабом, який очолював Л. Каганович. Скеровував «голодову облогу» П. Постишев, а виконували спеціальні бригади «двадцятип'ятитисячників» з російських кадрових комуністів. Як відзначив Автор, попри достатній урожай, влада довела українських селян до голоду нещадною виїмкою продовольства, а щоб не допустити їх виїзду, в містах була проведена паспортизація. «Двадцятип'ятитисячники», з допомогою «комбедівського» шумовиння, виконували пляни так, що й недопечений хліб вибирали з печі, забирали навіть насіння і все, що могло підтримувати життя селянства».</i></p>
<p>с. 47 <i>В. Солдатенко наполягає на думці, що історична відповідальність має бути розподілена відповідно до місця, яке займає винуватець у партійно-урядовій ієрархії: «... від найвищої (Й. Сталіна та його московського оточення) до республіканської (С. Косіора, В. Чубаря, П. Постишева) та нижчих рівнів місцевої адміністрації – аж до низової, сільської ланки, а також підпорядкованих їм силових структур».</i> <u>Додатковий доказ плагіату:</u> В. Гудзь, покликаючись на статтю В. Солдатенка</p>	<p>с. 614 <i>В. Солдатенко хоч і не заперечив вину радянської влади, але розподілив її історичну відповідальність пропорційно до рівня прерогатив: «...від найвищої (Й. Сталіна і його московського оточення) до республіканської (С. Косіора, В. Чубаря, П. Постишева), та нижчих рівнів місцевої адміністрації – аж до низової, сільської ланки, а також підпорядкованих їм силових структур».</i></p>

<p>помилково вказав сторінку 63, а треба 64. О. Стасюк вказує також помилково ту ж саму сторінку 63:</p> <p>(Посилання: Солдатенко В. Трагедія тридцять третього: нотатки на історіографічному зрізі. <i>Національна та історична пам'ять</i>. 2012. №3. С. 3–92. С.63).</p>	
<p>с. 48 <i>В. Васильєв документально підтвердив, що очільники ВУЦВК Г. Петровський та РНК В. Чубар у першій половині 1932 р., на відміну від С. Косіора, виступили проти непомірних квот і методів хлібозаготівель у республіці, наголошуючи на допомозі голодуючим.</i></p>	<p>с. 619 <i>В. Васильєв документально простежив, що у першій половині 1932 р. очільники ВУЦВК Г. Петровський та РНК В. Чубар, на відміну від С. Косіора, відкрито протестували проти непомірних квот та методів хлібозаготівель в республіці і просили допомоги голодуючим.</i></p>
<p>с. 48 Були ті, у кого почуття справедливості та співчуття до знедолених перемагало страх, але, як доводить Г. Єфіменко, <i>ідейні переконання або страх втратити життя і кар'єру виявлялися більшими стимулами серед партійно-господарської номенклатури УСРР брати участь у смертельних для селянства хлібозаготівлях і репресіях.</i></p> <p><u>Додатковий доказ плагіату:</u> О. Стасюк у посиланні на статтю Г. Єфіменка повторює за В. Гудзем його помилково вказаний рік видання (видання вийшло у 2003 році, а у дисертації В. Гудзя, як потім і в дисертації О. Стасюк, воно датоване 2002), тобто позначене так: Єфіменко Г. Роль націонал-комуністів у голодоморі 1932–1933 рр. <i>Проблеми історії України: факти, судження, пошуки</i>, 2002. №7. С.276–284.</p>	<p>с. 623 Як доводить історик, <i>страх за своє життя і кар'єру або ідейні переконання спонукали більшість партійно-господарської номенклатури республіки взяти участь у смертельних для селянства хлібозаготівлях та репресіях.</i></p>
<p>с. 49 У праці «“Чорна дошка”: антиселянські репресії (1932–1933)» Г. Папакін наголошував, <i>що від ЦК до райкомів відбувалося формування інституту уповноважених із хлібозаготівель, а в грудні 1932 р. був створений спеціальний сільгоспвідділ в апараті ЦК ВКП(б). Із 1926 р. до хлібозаготівельних кампаній почали залучати органи ОДПУ.</i></p> <p><u>Додатковий доказ плагіату:</u> у посиланні на монографію Г. Папакіна О. Стасюк повторює за В. Гудзем сторінки 68–70 (Па-</p>	<p>с. 656 [Г. Папакін] <i>«Від ЦК до райкомів створювався інститут уповноважених із хлібозаготівель, а в грудні 1932 р. – спеціальний сільгоспвідділ в апараті ЦК ВКП(б). Ще з 1926 р., хлібозаготівельних кампаній були залучені органи ОДПУ, а з 4 січня вони дістали право арештів.</i></p>

<p>пакін Г. “Чорна дошка”: антиселянські репресії (1932–1933). Київ: Інститут історії України НАН України, 2013. 420 с. С.68–70). Однак вона опустила перше два речення з абзацу В. Гудзя, запозичивши лише решту два. А тому слід було посилатися на с. 69. Проте дисертантка залишила в силі сторінки, зазначені у книзі В. Гудзя.</p>	
<p>с. 50 Схожу думку знаходимо в доповіді О. Майборода. Вивчаючи прояви вислужування під час вчинення злочину геноциду українців, дослідник поряд із роллю «старших командирів» відзначив <i>участь «молодших командирів», керівників і членів бригад «буксирів», які відкрито грабували селян і вчиняли наругу над ними.</i> Також О. Майборода зазначає, що важливим є <i>положення постанови політбюро ЦК КП(б)У від 25 жовтня 1932 р., відповідно до якого відбувалася мобілізація на хлібозаготівлі активістів, членів партії, активних робітників і службовців профспілок. Сільський актив залякували репресіями проти «саботажників» і заохочували привілеями ситого життя номенклатури.</i> У тенета цих партійних маніпуляцій потрапляв переважно аморальний комнезамівський актив, який раніше використовували як привідний пас розкуркулення та колективізації.</p>	<p>с. 627–628 Олександр Майборода (Київ) нагадав, що крім «старших командирів» Великого голоду у війні державного режиму з народом на боці влади на районному рівні взяли <i>участь</i> колабораціоністи – <i>«молодші командири», очільники і члени бригад «буксирів», які безпосередньо грабували і гвалтували село.</i> Вчений навів <i>положення постанови Політбюро ЦК КП(б)У від 25 жовтня 1932 р., якою мобілізувалися на хлібозаготівлі активісти, члени партії, активні робітники і службовці профспілок,</i> а також вказав на листопадові директиви Наркомюсту УСРР, спрямовані на викорінення «гнилого лібералізму», на організацію прошарку активу з колгоспників та бідняків, на використання агентури в селах. Як відзначив О. Майборода, <i>сільський актив був водночас заляканий репресіями проти «саботажників» та мотивований прикладами ситого життя номенклатури,</i> яка за свою старанність втрималася на своїх посадах. Тож найбільше <i>маніпуляціям влади, підживленими матеріальним заохоченням за рахунок односельців, піддавався здебільшого аморальний комнезамівський актив, раніше використаний як привідний пас розкуркулення та колективізації.</i></p>
<p>с. 52 У роботі «Компартійно-державна номенклатура УСРР у 20–30-ті роки ХХ століття: соціоісторичний аналіз» М. Дорошко простежує <i>весь ланцюг впливу партійних «верхів» на «низи», а також зворотну реакцію окремих виконавців на «революцію зверху», злочинні дії уповноважених стосовно хліборобів під час заготівельної кампанії 1932 – 1933 рр.</i></p>	<p>с. 623 Завдяки цьому історик вдалося простежити <i>весь ланцюг впливу партійних «верхів» на «низи» та зворотну реакцію окремих виконавців на «революцію зверху», дії її провідників та зловживання і злочини щодо хліборобів під час заготівельної кампанії 1932–33 років.</i></p>
<p>с. 53 У своїх дисертації та монографії С. Свистович, <i>комплексно дослідивши</i></p>	<p>с. 628 Степан Свистович (Київ) у шостому розділі своєї кваліфікаційної роботи, який має назву</p>

<p><i>систему громадських об'єднань в УСРР 1920-х – 1930-х рр., їхній правовий статус, організаційну структуру, фінансування і програмні засади функціонування, зробив висновок, що вони на початку 1930-х рр. під дією тоталітарного режиму перетворилися на державний придаток, який використовувався задля соціально-економічної і політичної трансформації українського села та приборкання протестних настроїв. Попри поодинокі випадки непокори, комнезами, товариства взаємодомоги, Робітземліс сумлінно, нерідко із власною вигодою, виконували поставлені завдання і тому причетні до організації злочину геноциду.</i></p>	<p>«Участь громадських об'єднань у аграрних перетвореннях 20-х–30-х рр. ХХ ст.» та окремі монографії детально висвітлює принципи і механізми участі громадських утворень в організаційній, господарській та ідеологічній роботі партії з <i>соціально-економічної і політичної трансформації українського села та приборканні протестних настроїв</i>. Вчений провів класифікацію та комплексно проаналізував всю систему громадських об'єднань, що діяли в УСРР упродовж 1920-х – 1930-х років, встановивши їх правовий статус, організаційну структуру, фінансування, програмні засади функціонування. Дослідник простежив як влада спрямовувала громадський рух від демократичної риторики до служби тоталітарному суспільно-політичному устрою дійшов висновку про перетворення їх на початку 30-х років на державний придаток. В роботі показано, що влада використала для тотального вилучення матеріальних ресурсів, реквізиційних продовольчих та хлібозаготівельних акцій, насамперед потенціал селянських громадських об'єднань (<i>комнезами, товариства взаємодомоги, Робітземліс</i>). С. Свистович, як і інші дослідники, дійшов висновку, що <i>попри поодинокі випадки непокори антиселянській політиці більшовиків з боку членів цих організацій здебільшого вони сумлінно, нерідко із власною вигодою, виконували поставлені завдання і тому причетні до організації голоду, що забрав життя 8 мільйонів українців</i>.</p>
<p>с. 53 Аналогічну думку щодо окремої відповідальності <i>сільських активістів</i> за вчинення Голодомору-геноциду на місцях висловлюють такі науковці, як П. Григорчук та О. Мельничук. <i>Найактивнішими з них були члени КНС як соціальна опора режиму і складник радянського продовольчого апарату, мотивовані процентними відрахуваннями від зібраного ними хліба. Участь комнезамів у проведенні хлібозаготівельної кампанії восени 1932 р. – січні 1933 р., що стала однією із причин масових смертей, видається недооціненою деякими дослідниками.</i></p>	<p>с. 629 Вінницькі науковці П. Григорчук та О. Мельничук переконують в тому, що поряд з союзним та республіканським керівництвом відповідають за штучний голод має лежати на їх «привідних пасах» – <i>сільських активістах, чи не найактивнішими з яких були члени КНС, задіяні як соціальна опора режиму та складова радянського продовольчого апарату і простимульовані процентними відрахуваннями від зібраного ними хліба. На цьому тлі видається недооціненою активна участь членів КНС у проведенні державної хлібозаготівельної кампанії в восени 1932 – січні 1933 р.</i></p>

<p>с. 54–55 У публікації О. Єрмака чітко простежується зв'язок між заходами <i>позаекономічного примусу 1928 р., які особливо розмаху набули в 1929 р. із запровадженням «уральсько-сибірського» методу хлібозаготівель і посиленням репресій, та новою хвилею насильства над селянством у липні-серпні 1932 р.</i> На прикладі Полтавщини автор показує, як із <i>Полтави до сіл з метою «вибивання» плану зернопоставок відправлено 209 осіб керівного партактиву, 100 уповноважених, а в листопаді – ще 114 партійних активістів, 5000 членів ЛКСМУ та 250 робітників для проведення обшуків та вилучення збіжжя.</i></p>	<p>с. 561 В іншій публікації О. Єрмака Голодомор 1932–33 рр. на Полтавщині розглянуто в контексті продовольчої політики більшовиків, починаючи із заходів <i>позаекономічного примусу 1928 р., які особливо розмаху набули в 1929 році із запровадженням «уральсько-сибірського» методу хлібозаготівельта посиленням репресій. ...</i> <i>Відображено нову хвилю тотального насильства над селянством в липні–серпні 1932 р., коли з Полтави в села для «вибивання» плану зернопоставок було відправлено 209 чол. з числа керівного партактиву, 100 уповноважених, а в листопаді – ще 114 партактивістів, 5000 членів ЛКСМУ та 250 робітників – для проведення обшуків та вилучення збіжжя.</i></p>
<p>с. 56 Дослідниця О. Лисенко розглядає масовий характер протестних настроїв серед керівництва середньої ланки на прикладі Чернігівського обкому партії ЦК КП(б)У. Серед іншого авторка <i>дослідила процес формування в 1920-ті рр. соціальної групи радянських сільських активістів, включаючи склад цієї нової формації, типи поведінки й методи роботи, які стали особливо жорстокими під час Голодомору-геноциду.</i></p>	<p>с. 633 Олена Лисенко системно <i>дослідила процес формування у 20-ті роки соціальної групи радянських сільських активістів, включаючи склад цієї нової формації, типи її поведінки та методи роботи, які стали особливо жорстокими під час Голодомору.</i></p>
<p>с. 56 <i>Миколаївські науковці наголошували, що до складу буксирної бригади зазвичай входили член сільради, активний комуніст, місцевий вчитель, 2-3 комсомольці. Досить часто до неї залучали одного із членів правління колгоспу, а на літніх канікулах – ще й кількох піонерів. Не обходилося і без «спеціаліста» з пошуку зерна, озброєного гострим і довгим металевим щупом.</i></p>	<p>с. 633 Так <i>миколаївські науковці зазначають, що до бригад по вилученню збіжжя, названих людьми «буксирами» або «червоними мітлами» ввійшли тисячі сільських активістів під контролем обласних уповноважених. У буксирну бригаду, як правило, входили член сільради, активний комуніст, місцевий вчитель, 2–3 комсомольці. Часто туди в «буксири» залучалися і один із членів правління колгоспу, а на літніх канікулах – і кілька піонерів. Крім того, у кожній бригаді був «спеціаліст» із пошуку зерна озброєний довгим і гострим металевим щупом.</i></p>

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Поршнева О. С.</i> Междисциплинарные методы в историко-антропологических исследованиях: [Учеб. пособие] [Электронный ресурс] / О. С. Поршнева. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2005. – 136 с. URL: http://hdl.handle.net/10995/33705</p>
<p>О. Стасюк на с. 93–94 текст абзац за абзацом повторює текст О. Поршневої (с. 28–30). Дисертантка лише викидає деякі речення останньої.</p>	
<p>с. 93 <i>Історична антропологія як конгломерат переплетених між собою наукових напрямів (насамперед історії ментальностей (Франція), «нової культурної історії» (США), мікроісторії (Італія), історії повсякденності (Німеччина), США), мікроісторії (Італія), історії повсякденності (Німеччина)), для яких характерне вивчення соціальних структур, їх сприйняття сучасниками у взаємодії та взаємовпливі, уможливило у процесі критичного переосмислення її засад використання інструменту «соціального мікроскопу» (П. Берк, Дж. Леві, Н. Девіс та ін.), з яким, на думку М. Копосова, пов'язують надії на створення нової парадигми соціальних наук.</i></p>	<p>с. 28–29 Как общая ориентация исторического знания, «историческая антропология» представляет собой конгломерат не имеющих четких границ, переплетающихся между собой научных направлений, прежде всего истории ментальностей (Франция), «новой культурной истории» (США), микроистории (Италия), истории повседневности (Германия)» ... Понимание исторической антропологии в ее современных воплощениях как направлений социальной (социокультурной) истории, для которых характерно изучение и социальных структур, и их восприятия современниками в их взаимодействии и взаимовлиянии, а также использование в качестве инструмента исследования «социального микроскопа» присуще П. Берку, К. Гинзбургу, Дж. Леви, Н. Дэвис, Х. Медику, И. Нарскому. Как отмечает Н. Е. Копосов, в условиях современного кризиса истории микроистория стала одним из основных интеллектуальных течений, с которыми в последние годы связывают надежды на создание новой парадигмы социальных наук.</p>
<p>с. 93-94 <i>Акцентуючи увагу на істотних особливостях історичного явища, що вислизують під час макроаналізу, на стратегіях, виборі та інтерпретації «маленьких людей» (у випадку з Голодомором-геноцидом – на виконавцях та активістах), завдяки яким підтримуються режими, структури чи традиції, функціонують громадські інститути та відбуваються історичні зміни, на пріоритетному використанні мікроаналітичних процедур, залученні</i></p>	<p>с. 29 Для микроистории характерны: - применение крупного масштаба исследования, позволяющего изучить существенные особенности явления, ускользящие при макроанализе; - внимание к стратегиям, выбору и интерпретациям «маленьких людей», благодаря которым функционируют общественные институты, происходят исторические изменения или поддерживается традиция;</p>

<p><i>всіх без винятку доступних джерел та на аналізі взаємодії людей у контексті соціальних відносин, що детермінуються біографією або подією, дослідження геноциду українців у ХХ ст. можуть вийти на новий рівень.</i></p>	<p><i>- анализ социального взаимодействия людей в контексте сети социальных отношений, выстраиваемых событием или биографией;</i> <i>- привлечение всех без исключения доступных источников, относящихся к объекту исследования;</i> - экспериментирование с методами исследования и формой изложения материала при приоритетном использовании микроаналитических процедур.</p>
<p>с. 94 У цьому ключі з методологічного погляду важливим є підхід А. Людтке в межах історії повсякдення, згідно з яким повному переосмислюється «дійова особа» історії – «проста» та «рядова» людина – всупереч історіографічній традиції з її соціологізаторськими схемами та вчинками «великих» людей. Саме «проста» людина розглядається тут як активний суб'єкт історії, тим самим вирішується одна з фундаментальних методологічних проблем, що стоять перед історичною наукою: вивчення взаємозв'язків між соціальними структурами і практикою суб'єкта. Своєю чергою на основі реконструкції цих взаємозв'язків розкривається шлях або контекст, відповідно до якого «учасники історичного процесу ставали – або могли стати – і об'єктами історії, і в той же час її суб'єктами/</p> <p>Коментар. У цьому фрагменті авторка намагалася активно приховати плагіат шляхом скорочення запозиченого тексту та компонування речень з різних шматків останнього. Однак абзаци в О. Стасюк все одно йдуть у такому ж порядку, як і в О. Поршневої.</p>	<p>с. 29–30 Наибольший вклад в его разработку внес сотрудник Института истории им. Макса Планка в Геттингене Альф Людтке. История повседневности как бы заново оценивает значение повседневного личного опыта индивида в формировании его представлений и поведения по сравнению с ролью политических и социальных структур. В соответствии с таким подходом «действующее лицо» истории – человек – рассматривается как ее активный субъект. Это противоречит историографической традиции, опирающейся на ту или иную социологизированную схему в изучении прошлого, либо рассматривающей деятельность «великих» людей и исключаяющей таким образом повседневность из своего видения. Центральными в анализе повседневности являются жизненные проблемы тех, кто в основном остался безымянным в истории, так называемых «маленьких», «простых», «рядовых» людей. Они составляли в то же время большинство участников исторического процесса, чья социальная практика определяла изменчивость и преемственность в истории. История повседневности позволяет решить одну из фундаментальных методологических проблем, стоящих перед исторической наукой: изучение взаимосвязей между социальными структурами и практикой субъекта. Это, в свою очередь, дает возможность на основе реконструкции этих взаимосвязей выявить «пути, следуя которым, участники исторического процесса становились - или могли стать - и объектами истории, и в то же время ее субъектами.</p>

с. 102–103

Аналізуючи складні переплетення економічних, політичних та культурних процесів у межах теми Голодомору-геноциду з урахуванням «*нovoї соціальної історії*», *важливо звернути увагу на зміни, що породжують новітній фокус, орієнтований на комплексний аналіз суб'єктивного та об'єктивного, мікро- та макроструктур у людській історії, яка по суті перетворюється на соціокультурну тією мірою, у якій реалізується її синтетичний потенціал. У теоретичному аспекті нова соціальна історія цього жахливого злочину проти української нації має спиратися на принципи сучасної філософської герменевтики, лінгвістики, теорії мови та дискурсу, тобто на підходи, які забезпечують методологічний синтез і реалізацію завдань міждисциплінарного дослідження. Велика роль тут відводиться вже згаданому мікроаналізу та історичному синтезу на соціальному мікрорівні.*

с. 33

На смену «*новой социальной истории*» *приходит новейшая, ориентированная на комплексный анализ субъективного и объективного, микро- и макроструктур в человеческой истории, превращаясь в своей основе в социокультурную в той мере, в какой реализуется ее синтетический потенциал**.

В теоретическом отношении новая социальная история опирается на принципы современной философской герменевтики, лингвистики, теории языка и дискурса, т. е. подходы, создающие возможность осуществления методологического синтеза, реализации задач междисциплинарного исследования. Большая роль отводится микроанализу, историческому синтезу на микроуровне общества.

с. 103

У межах джерелознавчого аспекту досліджуваної проблеми важливо *сконцентрувати увагу на вивченні джерел особистого походження, використанні нових джерел, що вимагають спеціальних прийомів і методів вивчення, таких, наприклад, як «дискурсивна квантифікація»* – синтез прийомів контент-аналізу та дискурсивного аналізу під час вивчення наративних історичних джерел. *Велике значення також мають групи джерел, які відображають безпосередні стосунки уповноважених та активу з державними й партійними інституціями. Серед них листи, звернення, заяви, скарги, особисті та персональні справи, судово-слідчі матеріали та інші документи подібного типу, що виступають джерелами для написання колективних біографій.* У випадку з діяльністю уповноважених *особливого значення набувають донесення про антиколективізаційні та антирадянські (антикомуністичні) настрої на селі, які систематично укладалися, а також матеріали перевірок, чисток, контрольних комісій, що формують уявлення про реальний, а не уявний стан справ.*

с. 33

В історикознавстві нової соціальної історії *делается акцент на изучении источников личного происхождения, использовании новых источников, требующих специальных приемов и методов изучения, таких, например, как «дискурсивная квантификация»**, без которой невозможно выяснить «что люди говорят, и что это значит»*. *Большое значение имеют также группы источников, которые отражают непосредственные взаимоотношения людей с государственными и общественными институтами. Среди них письма, обращения, заявления, жалобы, личные и персональные дела, судебные материалы и прочие документы подобного типа, служащие источниками для построения коллективных биографий (просопографии).* Для советского периода *особое значение приобретают сводки и донесения о настроениях в обществе, систематически составленные различными политическими органами, материалы проверок, чисток, контрольных комиссий и т. д., которые давали представление о действительном, а не мнимом состоянии общества.*

Плагіат виявлено і в усіх подальших розділах.

Крім того, до підрозділу 2.1. *Український соціум 1920-х рр.* у кінці дисертації наводиться кілька додатків, значна частина яких є чужим доробком, “запозиченим” для дисертації. Праці, які стали “донорами” для плагіату у цьому підрозділі, у списку літератури не згадуються, що свідчить про намагання авторки приховати плагіат.

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Сірий Є. В.</i> Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Навч. посіб. – Київ: Атіка, 2004. – С.49–51 (подаємо того автора, текст якого вдалося знайти, але, як показав пошук, такий текст є і в інших посібниках з соціології).</p> <p>Текст онлайн: https://bit.ly/3RUwc6B</p>
<p>с. 109 Стійкість, згуртованість у будь-якому суспільстві забезпечують певні соціальні зв'язки, взаємодії, норми, правила. <i>У повсякденному житті соціальні зв'язки досягаються через соціальні інститути</i> (формальні й неформальні), <i>регламентацію регулювання стосунків, розподіл функцій та обов'язків учасників взаємодії і регулярність їхніх дій. Передаючись із покоління до покоління, норми, правила поведінки ставали колективною звичкою, традицією</i> «...». «Соціальні інститути обумовлювали нормованість поведінки людей, усіх суб'єктів соціальної дії, узгоджували їх прагнення, допомагали розв'язувати конфлікти, забезпечували стан рівноваги тощо». <i>Процеси утворення соціальних інститутів (інституціоналізації) складні й довготривалі...</i></p>	<p>с. 49-52 Як відомо, соціальні відносини - основний елемент соціального зв'язку, який забезпечує стійкість, згуртованість груп. Як відомо, соціальні відносини - основний елемент соціального зв'язку, який забезпечує стійкість, згуртованість груп. [...]. <i>У повсякденному житті соціальні зв'язки досягаються саме через соціальні інститути, іншими словами, - через регламентацію регулювання взаємовідносин; чіткий розподіл функцій, прав, обов'язків учасників взаємодії та регулярність їх дій.</i> Відносини тривають так довго, як довго його партнери виконують свої обов'язки, функції, ролі. Щоб забезпечити стійкість соціальних відносин, від яких залежить буття суспільства, люди створюють своєрідну систему закладів, установ, що контролюють поведінку їх членів. <i>Передаючись із покоління до покоління, норми та правила поведінки і діяльності в різних суспільних сферах ставали колективною звичкою, традицією.</i> [...] Ці системи <i>обумовлюють нормованість поведінки людей, всіх суб'єктів соціальної дії, узгоджують їх прагнення, встановлюють форми, способи задоволення їх потреб та інтересів, розв'язують конфлікти, на певний час забезпечують стан рівноваги</i> в рамках того чи іншого суспільства. <i>Процес утворення соціального інституту (інституціоналізації) досить складний і довготривалий, складається з кількох послідовних етапів...</i></p>

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Маркова С. В.</i> Соціально-демографічна характеристика українського соціуму (1924–1934 рр.) // Голод в Україні у першій половині ХХ століття: причини та наслідки (1921–1923, 1932–1933, 1946–1947): Матеріали Міжнародної наукової конференції. Київ, 20–21 листопада 2013 р. – К., 2013. – С.273–280.</p> <p>URL: https://bit.ly/3LFL9aF</p>
<p>с. 114 Загрозливих масштабів набуло також поширення абортів: у 1925 р. в УСРР на 100 народжень припадало 69 абортів, причому в містах майже половина вагітностей закінчувалася абортom.</p> <p>Посилання: <i>Курило І. Рингач Н. Особливості динаміки народжуваності у 30-ті роки ХХ сторіччя та її детермінанти. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини, демографічні наслідки, правова оцінка: Матеріали міжнародної наукової конференції. Київ, 25–26 вересня 2008 р. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. С. 325–335. С. 326-327.</i></p> <p><u>Додатковий доказ плагіату:</u> С. Маркова не уважно прочитала текст чи то просто не зрозуміла його. За І. Курило та Н. Рингач у 1925 р. зафіксований низький рівень абортів, який вже за три роки збільшився у чотири рази. Однак І. Курило та Н. Рингач припустилися помилки: 69 абортів у 1925 році припадало на 1000 абортів, а не на 100. Цієї помилки С. Маркова не зрозуміла і тому обрізала текст, який без змін переписала О. Стасюк, пославшись при цьому на статтю І. Курило та Н. Рингач.</p>	<p>с. 273 Соціально-демографічною загрозою стало санкціоноване державою поширення абортів. У 1925 р. на сто народжень припадало 69 абортів, у містах майже половина вагітностей закінчувалися абортom [6, С. 326].</p> <p>Посилання: <i>Курило І., Рингач Н. Особливості динаміки народжуваності у 30-ті роки ХХ сторіччя та її детермінанти / І. Курило, Н. Рингач // Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини, демографічні наслідки, правова оцінка : Матеріали міжнарод. наук. конф. (Київ, 25–26 верес. 2008). – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – С. 325–334.</i></p>
<p>с. 114 Як зазначав Ю. Корчак-Чепурківський, в Україні лише за 1925–1930 рр. загальний рівень народжуваності зменшився більш ніж на чверть, а показник природного приросту населення – на третину.</p> <p>Посилання: Корчак-Чепурківський Ю. О. <i>Подружність і народжуваність у жінок УСРР.</i></p>	<p>с. 277 «Протягом 1925–1930 рр. загальний рівень народжуваності в УСРР зменшився більш ніж на чверть, показник природного приросту на третину [6, С. 325]».</p> <p>Посилання: Курило І. Рингач Н. Особливості динаміки народжуваності у 30-ті роки ХХ сторіччя та її детермінанти..., які послалися також на</p>

<p><i>Демографічні дослідження. Вип. 4. Київ: Наукова думка, 1968. С. 66.</i></p> <p>Додатковий доказ плагіату: О. Стасюк посилається на датовані начебто 1968 роком матеріали 4 випуску заснованого у 1970 році видання “Демографічні дослідження”, 4 випуск яких вийшов у 1979 році. Ідентичний текст разом з помилкою у даті виходу однозначно засвідчує факт плагіату.</p>	<p><i>Корчак-Чепурківського, але помилково вказали рік видання – 1968 замість 1978.</i></p>
---	---

<p><i>Стасюк О. О. Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</i></p>	<p><i>Теслюк Р. Т., Андрусишин Н. І., Бачинська М. В. Особливості відтворення населення УСРР в 1920–1930 роках у параметрах демографічної стійкості // Регіональна економіка. – 2021. – № 2. – С.110–124.</i></p> <p>URL: https://bit.ly/3BsEKL1</p>
<p>с. 11 Перепис населення Російської імперії, проведений у січні 1897 р., зафіксував на території українських губерній 21 013,7 тис. осіб, з яких 18,3 млн (87,2%) – селяни, 2,7 млн (12,8%) – містяни. У статевовіковій структурі населення помітне значне переважання частки дітей над часткою осіб похилого віку, інтенсивне зростання чисельності населення, порівняно коротка тривалість життя, що відповідало розширеному (прогресивному) типу відтворення населення.</p> <p>Коментар: тут також сплагіачено Додаток А. Рис.2.1. (див. далі на с.29)</p>	<p>с. 112 Згідно з переписом, проведеним у січні 1897 р., на території українських губерній, з яких у 1919 р. було утворено УСРР, проживало 21 013 723 особи, з яких 87,2% (18,3 млн) – сільське, 12,8% (2,7 млн) – міське населення. Статєво-вікова структура відповідала прогресивному типу відтворення населення – значне переважання частки дітей над часткою осіб у похилому віці.</p>
<p>с. 118 <i>Статєво-вікова структура населення в 1926 р. в загальних рисах відповідає прогресивному (розширеному) типу, однак містить характерні риси наслідків негативних демографічних процесів (див. додаток А. Рис. 2. 2)</i></p> <p>Коментар: Додаток А. Рис.2.2 на с. 486 є повним плагіатом (див. далі на с.30).</p>	<p>с. 113 <i>Загалом статєво-вікова структура населення в 1926 р. також відповідає прогресивному типу, окрім зниження чисельності дітей у віці до 11 років включно (рис. 2).</i></p>
<p>с. 122 У 1930 й 1931 рр. відбулося подальше зменшення народжуваності, головню в селах. Незначною мірою зменшувалася й смертність населення, показник якої був майже однаковий для міст і сіл.</p>	<p>с. 118 <i>Отже, у період 1924–1928 рр. щорічний природний приріст населення УСРР коливався в межах 644–689 тис. осіб (рис. 3). Починаючи з 1929 р. відбувається поступове його зменшення – посилилася</i></p>

<p>Загалом у період 1924–1928 рр. щорічний абсолютний природний приріст населення УСРР фіксувався в межах 644–689 тис. осіб (див. додаток А. табл. 2.4.). Його повільне зниження відбувається 1929 р. внаслідок згаданих тенденцій зменшення народжуваності та зростання смертності.</p> <p>Таблиця 2.4. “Природний приріст населення УСРР у 1923-1931 рр., кількість осіб” як підтвердження сказаних слів (с. 488) Показники з діаграмою із сплагіаченої статті ідентичні.</p> <p>Джерела:</p> <p>857. Природний рух людности України в 1924–1929 рр. Статистика України. Серія 1. Демографія. Т. 4. Вип.10. № 213. Харків, 1932.</p> <p>858. Природний рух населення України в 1924 році з оглядом природного руху населення перед світовою війною. Статистика України. Серія I: Демографія. Т. IV. Вип. 3. Харків, 1927.</p> <p>Додатковий доказ плагіату: В жодному з двох наведених джерел не може міститися даних за 1930–1931 роки, які у статті Р. Теслюка, Н. Андрусишин та М. Бачинської взяті з архівного джерела. Щоправда, ці автори теж не лише недостатньо ознайомлені із джерельною базою (вказані показники введені в науковий обіг ще у 1991 році). Вони також не вказали розміщення його на російському ресурсі http://istmat.info/ який було ними використано https://bit.ly/3BVEQwi Даний факт підтверджує плагіат О. Стасюк та фальсифікацію нею джерел, адже в них немає відомостей, які є у тексті дисертації та згаданій таблиці.</p>	<p>тенденція до зменшення народжуваності та зростає смертність.</p> <p>Діаграма як результат (с. 118) Назва: <i>Рис. 3. Природний рух населення УСРР в 1924–1931 рр., тис. осіб.</i> Джерело: побудовано авторами за [28; 29, арк. 45]</p> <p>Посилання:</p> <p>28. Природний рух людности України в 1924–1929 рр. Статистика України. Серія 1. Демографія. Т. 4. Вип. 10. № 213. 1932.</p> <p>29. Естественное движение населения в УССР за годы 1927-1937. Российский государственный архив экономики. Ф. 1562. Оп. 329. Д. 256. Л. 44-45.</p>
---	--

<p>Стасюк О. О. Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p>Маркова С. В. Суспільно-політичні зміни в українському селі у контексті формування комуністичної системи (1917–1933 рр.). Дис. ... докт. іст. наук. Кам’янець-Подільський, 2015. – 534 с. URL: https://bit.ly/3ShEWn6</p>
<p>с. 114 У 1922 р. населення УСРР становило майже 26,0 млн осіб (319).</p>	<p>с. 237 У 1922 р. населення УСРР становило майже 26,0 млн. осіб [1104, с. 158; 9, арк. 4].</p>

<p>Посилання:</p> <p>319. <i>Ведомости о количестве скота по губерниям Украины (1922 г.). ЦДАВО. Ф.27. Оп. 3. Спр. 863. 7 арк. Арк. 4.</i></p> <p>Додатковий доказ плагіату: перевірка справи із зазначеним шифром (ЦДАВО України. Ф.27. Оп. 3. Спр. 863) <i>de visu</i> показала, що цю архівну справу до 2022 р. дивилась лише С. Маркова (у 2013 р.). Дисертантка не лише сплагіатила текст, а й архівне посилання.</p>	<p>Посилання:</p> <p>1104. Прибиткова І. М. Основи демографії : посіб. для студ. гуман. і сусп. фак. вищ. навч. закл. / І. М. Прибиткова. – К. : АртЕк, 1995. – 256 с., іл.</p> <p>9. <i>[ЦДАВО України. Ф.27. Оп.3.] Спр. 863. Ведомости о количестве скота по губерниям Украины (1922 г.), 7 арк.</i></p>
<p>с. 127</p> <p><i>М. Грушевський у грудні 1917 р. звернувся до рад селянських, робітничих і солдатських депутатів України з проханням підтримати земельні реформи Центральної Ради та допомогти в боротьбі з радянським урядом Росії, який погрожував оголосити війну УНР (342). У відозві та резолюції Всеукраїнського з'їзду рад у Києві (17 (4) – 19 (6) грудня 1917 р.) селянських, робітничих і солдатських депутатів було задекларовано підтримку політики ЦР та зазначено «про небезпеки, які становила влада РНК для України, зокрема через недотримання обіцянок щодо самовизначення, а також загрози кровопролиття, ... щоб ні одна рука селянина, робітника чи солдата не замахнулася на свого брата» (343).</i></p> <p>Посилання:</p> <p>342. <i>Грушевський М. Промова на З'їзді рад селянських, робітничих і солдатських депутатів України, 6 (19) грудня 1917 р. Грушевський М. Твори: у 50 т. / редкол.: П. Сохань (голов. ред.), Я. Дашкевич, І. Гирич та ін. Львів: Видавництво «Світ», 2007. Т. 4. Кн. 1. С. 81.</i></p> <p>343. <i>ЦДАЛ. Ф. 760. Оп. 1. Спр. 8. Арк. 1.</i></p> <p>Коментар:</p> <p>Дисертантка сплагіатила не лише текст, а й архівне посилання, що є фальсифікацією власного внеску.</p>	<p>с. 97–98</p> <p><i>Проте вже у грудні 1917 р саме до рад селянських, робітничих і солдатських депутатів України М. Грушевський звернувся з проханням підтримати земельні реформи Центральної Ради, а також за допомогою у боротьбі з радянським урядом Росії, який погрожував оголосити війну УНР [723, с. 81]. У відозві та резолюції Всеукраїнського з'їзду рад (1917 р.) селянських, робітничих і солдатських депутатів було задекларовано підтримку політики Центральної Ради та зазначено “про небезпеки, які становила влада РНК для України, зокрема через недотримання обіцянок щодо самовизначення, а також загрози кровопролиття” [89, арк. 1].</i></p> <p>Посилання:</p> <p>723. <i>Грушевський М. С. [Промови на з'їзді рад селянських, робітничих і солдатських депутатів України, 6 (19) грудня 1917 р.] / М. С. Грушевський // Твори : у 50 томах / Редкол. : П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич та ін.; Голов. ред. П. Сохань. – Львів : Світ, 2002. – Т. 4. Кн. 1. Серія “Суспільно-політичні твори (доба Української Центральної Ради березень 1917 – квітень 1918)”. – 2007. – С. 81.</i></p> <p>89. <i>Центральний державний історичний архів України (м. Львів). Фонд 760. Степура Григорій (1881–1939), адвокат, член Української Центральної Ради, колекціонер, (1917–1931). Оп. 1. Спр. 8. Відозва та резолюція Всеукраїнського з'їзду рад селянських, робітничих і солдатських депутатів про перевибори Центральної Ради і висловлення їй довіри (1917–1918 рр.), 2 арк.</i></p>

<p>с. 196–197 Судових репресій не минули окремі голови сільських рад, колгоспів, райвиконкомів, секретарі райкомів партії. За невиконання хлібозаготівельних планів місцеве керівництво звинувачували «в сільській контрреволюції». Зокрема, на бюро Кам'янець-Подільського райкому партії від 3 грудня 1932 р. розглядали «неприпустимі прояви куркульського опору в справі виконання хлібозаготівельного плану з боку окремих голів колгоспів, членів партії: Кубачевського, Слободяна, Сокола, Остяка, які лояльно поставилися до куркульської агентури та колгоспників-твердоздатчиків». Їхні справи було передано органам ГПУ.</p>	<p>с. 233–234 Судових репресій не минули окремі голови сільських рад, колгоспів, райвиконкомів, секретарі райкомів партії, які без агресії намагалися втілювати в життя нові партійні рішення. За невиконання хлібозаготівельних планів місцеве керівництво звинувачували у сільській контрреволюції [238, арк. 106]. На бюро Кам'янець-Подільського РПК від 3 грудня 1932 р. розглядали «неприпустимі прояви куркульського опору в справі виконання хлібозаготівельного плану з боку окремих голів колгоспів, членів партії: Кубачевського, Слободяна, Сокола, Остяка, які лояльно поставилися до куркульської агентури та колгоспників-твердоздатчиків» [138, арк. 128–223]. Їхні справи було передано органам ДПУ.</p>
---	---

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Єфіменко Г.</i> Статус УСРР та її взаємовідносини з РСФРР: довгий 1920 рік. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2012. – 367 с. URL: https://bit.ly/3Lu67Ju</p>
<p>с. 130 Аби не допустити неконтрольованого процесу, ЦК РКП(б) 2 січня 1919 р. видав спеціальну директиву для місцевих організацій партії, у якій застерігав: «Ніхто із членів партії не може їхати на Україну для партійної або радянської роботи без дозволу ЦК» (350).</p> <p>Посилання: 350. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 20. Спр. 129. Арк. 1.</p> <p><u>Додатковий доказ плагіату тексту та архівного посилання:</u> директива, цитату з якої наводить дисертантка, була видана відповідно до постанови VIII Всеросійської конференції РКП(б) 12 грудня 1919 р., а не 2 січня 1919 р. Помилку Г. Єфіменка, який не відчитав правильну дату на фотокопії зазначеного архівного документа, повторила О. Стасюк.</p>	<p>с. 69 В республіку, здавалося б, спрямували лише перевірених і лояльних до центру діячів. 2 січня 1919 р. у спеціальній директиві ЦК РКП(б) наголошувалося: «Ніхто із членів партії не може їхати на Україну для партійної або радянської роботи без дозволу ЦК» (5).</p> <p>Посилання: 5. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 20, спр. 129, арк. 1.</p>
<p>с. 131 ... Раднарком очолив Х. Раковський. На з'їзді рад <i>Х. Раковський виступив із</i></p>	<p>с. 55–56 Зокрема, керівник українського уряду <i>Х. Раковський</i> у березні 1919 р. такими</p>

дповіддю про діяльність уряду, узяв участь у дебатах щодо української мови, виступивши проти введення державної мови. «*Ми покінчили з національними відмінностями, – стверджував новий очільник уряду. Ми висунули на авансцену світової історії великі класові відмінності, розділ Європи на держави вже зникає в темряві минулого, тепер поділ проходить не по кордонах, а він проходить по класах*» (352).

Посилання:

352. *III Всеукраїнський з'їзд рад. Стенографічний звіт. З передмовою В. Затонського. Харків: Б.в., 1932. С. 78.*

Додатковий доказ плагіату тексту та посилання:

Бібліографічний опис видання неправдивий. На титульному аркуші видання чітко зазначено видавництво, яке Г. Єфіменко опустив, а дисертантка приписала “Б.в.” [Без видавництва].

Правильне бібліографічне посилання мало б виглядати таким чином:

III Всеукраїнський з'їзд рад: Стенографічний звіт. З передмовою В. Затонського. Харків: Видання Центрального архівного управління УСРР, 1932.

словами визначив своє ставлення до національного питання: «*Ми покінчили з національними відмінностями, ми висунули на авансцену світової історії великі класові відмінності, розділ Європи на держави вже зникає в темряві минулого, тепер поділ проходить не по кордонах, а він проходить по класах*» (2).

Посилання:

2. *III Всеукраїнський з'їзд рад. Стенографічний звіт. З передмовою В. Затонського. — X., 1932. — С. 78.*

с. 133

6 серпня 1919 р. сесія ВУЦВК ухвалила ліквідацію і наркомату військових справ зі звільненням з посади наркомвоєна М. Подвойського (358).

Посилання:

358. *ЦДАВО України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 13. Арк. 34.*

Додатковим доказом плагіату тексту та архівного посилання є повторення дрібної помилки Г. Єфіменка: інформація про звільнення М. Подвойського від обов'язків Наркомвоєна УСРР розміщена *на арк. 34-зв., а не на арк. 34*, як вказано у книзі Г. Єфіменка 2012 р. та повторено у дисертації.

Крім того, на документі (*арк. 34*) написано, що це *протокол «засідання ВУЦВК»*. Г. Єфіменко написав про «*сесію ВУЦВК*», так само про «*сесію ВУЦВК*» йдеться у дисертації.

с. 76

Так, наприклад, *на сесії ВУЦВК*, яка відбулася *6 серпня*, в радянському порядку було *оформлено ліквідацію Наркомвоєна УСРР: підтверджено звільнення з посади керівника цього відомства М. Подвойського*, а військові частини і управління УСРР передавалися напряму Реввійськраді РСФРР (32).

Посилання:

32. *ЦДАВО України, ф. 1, оп. 1, спр. 13, арк. 34.*

<p>с. 133 Після невдалої спроби відстояти ВУЧК, <i>політбюро ЦК КП(б)У ухвалило рішення: «Провести через Раднарком об'єднання Всеукраїнської та Всеросійської ЧК; доручити Лацису розробити відповідні інструкції»</i> (359).</p> <p>Посилання: 359. ЦДАВО України. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 12. Арк. 64.</p> <p><u>Додатковий доказ плагіату тексту та архівного посилання:</u> справа, що цитується, містить копії протоколів засідань політбюро ЦК КП(б)У від 15 червня до 17 серпня 1919 р. Документ, що цитується, є четвертою чи навіть п'ятою копією протоколу засідання політбюро ЦК КП(б)У від 14 серпня 1919 р.</p> <p>Оригінали (!) і копії протоколів політбюро ЦК КП(б)У зберігаються в ЦДАГО України, причому у кількох копіях. Зазвичай саме на ці справи і покликаються дослідники, адже логічно покликатись на оригінали протоколів із профільного архівосховища.</p> <p>У 2012 р. Г. Єфіменко послався на документ з непрофільного архіву. Це допустиме, але не зразкове посилання.</p> <p>Зовсім інша ситуація зараз. Вже з літа 2020 р. (тобто за півтора року до захисту докторської дисертації О. Стасюк) електронні копії протоколів засідань політбюро за 1919 р. доступні онлайн; сучасним добросовісним дослідникам необхідності у цитуванні копії протоколу політбюро ЦК КП(б)У з ЦДАВО України немає.</p>	<p>с. 74 Наступного дня цьому рішення було змушене підкоритися <i>політбюро ЦК КП(б)У: «Провести через Раднарком об'єднання Всеукраїнської та Всеросійської ЧК; доручити Лацису розробити відповідні інструкції»</i> (25).</p> <p>Посилання: 25. ЦДАВО України, ф. 2, оп. 1, спр. 12, арк. 64.</p>
<p>с. 133–134 <i>Політбюро ЦК РКП(б) призначило 16 серпня 1919 р. Я. Петерса уповноваженим ВЧК при уряді УСРР. Він мав «провести через ЦВК України об'єднання ВУЧК з ВЧК»</i> (360).</p> <p>Посилання: 360. ЦДАВО України. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 21. Арк. 1.</p> <p><u>Додатковий доказ плагіату тексту та архівного посилання.</u> Можемо впевнено казати про плагіат, бо посилання 26 у роботі Г. Єфіменка 2012 р. (<i>Там само</i> [тобто, як зазначено у попередньому посиланні,</p>	<p>с. 74 <i>16 серпня представником ВЧК при уряді УСРР політбюро ЦК РКП(б) призначило Якова Петерса, доручивши йому «провести через ЦВК України об'єднання ВУЧК з ВЧК»</i> (26).</p> <p>Посилання: 26. <i>Там само, спр.21, арк.1.</i> Попереднє посилання (25) було на ЦДАВО України, ф.1, оп.1, отже, по суті, це посилання на <i>ЦДАВО України, ф.2, оп.1, спр.21, арк.1.</i></p>

<p>ЦДАВО України, ф.2, оп.1], <i>спр.21, арк.1</i>) не є дійсним. Г. Єфіменко помилився, але не зі справою та аркушем, а із архівом, фондом та описом. В даному випадку мова мала б йти про посилання на РГАСПИ (<i>РГАСПИ, ф.17, оп.3, д.21, л.21</i>). Ймовірно, під час редагування Г. Єфіменко видалив якийсь текст, де було посилання на документ із РГАСПИ, і не помітив, що загубив посилання.</p> <p>Натомість справа із матеріалами протоколів засідань Раднаркому УСРР та матеріалів до них (<i>ЦДАВО України, ф.2, оп.1, спр.21</i>), на яку дає посилання дисертантка, містить документи за квітень, а не за серпень 1919 р. Відомостей про Я. Петерса у ній немає.</p>	
<p>с. 134 <i>Згідно з рішенням політбюро ЦК КП(б)У від 25 серпня про необхідність евакуації всіх урядових установ УСРР з Києва до Гомеля (361) почалася неконтрольована втеча партійних і радянських чиновників.</i></p> <p>Посилання: 361. <i>України. Ф. 1. Оп. 6. Спр. 1. Арк. 93–94.</i></p> <p><u>Переконливим доказом плагіату тексту та архівного посилання</u> є те, що у 2011 р. дану архівну справу переформатували, пагінація була змінена. Якби автор тексту працював з документами персонально, він вказав би інші аркуші.</p> <p>Сучасне посилання на рішення політбюро ЦК КП(б)У від 25 серпня 1919 р. про евакуацію до Гомеля має такий вигляд: <i>ЦДАГО України, ф.1, оп.6, спр.1, арк.128–128-зв.</i></p>	<p>с. 77 <i>Після того, як 25 серпня політбюро ЦК КП(б)У ухвалило рішення про необхідність евакуації усіх урядових установ УСРР з Києва до Гомеля (37), почалася агонія компартійно-радянської вертикалі влади УСРР.</i></p> <p>Посилання: 37. <i>Там само</i> [ЦДАГО України, ф.1], <i>оп. 6, спр. 1, арк. 93–94.</i></p>
<p>с. 134 Формально радянською Україною керувала <i>Рада Робітничо-Селянської оборони</i> – надзвичайний, не передбачений конституцією орган. <i>На початку вересня місцем її перебування було обрано Чернігів</i> (362), невдовзі вона переїхала до Москви.</p>	<p>с. 78 На урядово-партійному засіданні, що відбулося 8 вересня на пароплаві «Бородіно» у м. Гомелі за участі К. Ворошилова, Х. Раковського, С. Косіора, Рафаїла, М. Богуславського, Халепського, М. Савельєва та Штейнберга <i>було вирішено місцем перебування Ради Оборони (по суті – урядово-партійного центру) призначити Чернігів</i> (41).</p>

<p>Посилання:</p> <p>362. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 6. Спр. 1. Арк. 99.</p> <p><u>Переконливим доказом плагіату тексту та архівного посилання</u> є те, що у 2015 р. дану архівну справу переформатували, пагінація була змінена. Якби автор тексту працював з документами персонально, він вказав би інші аркуші.</p> <p>Сучасне посилання на рішення Ради оборони від 8 вересня 1919 р. про перебування у Чернігові: ЦДАГО України, ф.1, оп.6, спр.1, арк. 134.</p>	<p>Посилання:</p> <p>41. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 6, спр. 1, арк. 99.</p>
<p>с. 134</p> <p>В умовах безпосередньої загрози для більшовицької влади від денікінських військ, що, захопивши всю Лівобережну й частину Правобережної України включно з Києвом, рухалися до Москви, політбюро ЦК РКП(б) 11 вересня 1919 р. підтримало рекомендації оргбюро щодо уряду УСРР, ухваливши «ліквідувати увесь урядовий апарат, зберігаючи існування уряду номінально. Усіх членів уряду й усіх членів ЦК КПУ, які не отримали військового призначення або не проводять зафронтової підпільної роботи, викликати до Москви і тут використовувати для загальноросійської роботи» (363).</p> <p>Посилання: 363. <i>Известия ЦК КПСС. 1990. № 2. С. 159.</i></p> <p><u>Додатковими доказами плагіату</u> є повне співпадіння процитованого тексту із зробленим Г. Єфіменком перекладом цитати на українську мову та некоректно оформлене бібліографічне посилання, повторене у скороченому вигляді за Г. Єфіменком.</p> <p>Якби автор тексту самостійно працював із зазначеним джерелом, то посилання мало б такий вигляд:</p> <p><i>Деятельность Центрального комитета партии в документах (события и факты). 1 июля – 30 сентября 1919 г. // Известия ЦК КПСС. Москва, 1990. № 2. С.159.</i></p>	<p>с. 80</p> <p>11 вересня в порядку денному засідання політбюро ЦК РКП 13-м пунктом стояло «Питання про Український уряд». Було ухвалено: «Ліквідувати увесь урядовий апарат, зберігаючи існування уряду номінально. Усіх членів уряду і усіх членів ЦК КПУ, які не отримали військового призначення або не проводять зафронтової підпільної роботи, викликати до Москви і тут використовувати для загальноросійської (в оригіналі — «общерусской» — Авт.) роботи» (47).</p> <p>Посилання: 47. <i>Известия ЦК КПСС. — 1990. — № 2. — С. 159.</i></p>

с. 134–135

Кранку в питанні урядових інституцій радянської України поставило рішення ЦК РКП(б) від 21 вересня 1919 р., яким передбачалося зберегти формальне існування уряду і ЦК КП(б)У з ліквідацією всього апарату. Представляти ЦК мали Х. Раковський, Г. Петровський і А. Йоффе (перед цим – кандидат у члени ЦК РКП(б), працівник наркомату закордонних справ РСФРР – авт.), а уряд – одноосібно Х. Раковський, якому дозволялося зберегти невеликий секретаріат з українських справ (364).

Посилання:

364. *Известия ЦК КПСС. 1990. № 2. С. 163.*

Додатковим доказом плагіату є некоректно оформлене бібліографічне посилання, повторене у скороченому вигляді за Г. Єфіменком.

Якби автор тексту самостійно працював із зазначеним джерелом, то посилання мало б такий вигляд:

Деятельность Центрального комитета партии в документах (события и факты). 1 июля – 30 сентября 1919 г. // Известия ЦК КПСС. Москва, 1990. № 2. С.163.

с. 80–81

Остаточне політичне рішення щодо України було ухвалено на засіданні ЦК РКП(б) від 21 вересня, на якому був присутній і Х. Раковський. У ньому відзначалося, що формальне існування уряду УСРР та ЦК КПУ зберігається, а в якості представників ЦК КПУ затверджувалася «трійка» у складі Х. Раковського, Г. Петровського та А. Йоффе. Водночас ліквідовувався весь урядовий апарат, а від імені українського уряду «виступає, коли потрібно, Раковський, який переїжджає до Москви і зберігає лише невеликий секретаріат з українських справ». Інші працівники мали бути розподілені по російських губерніях (49).

Посилання:

49. *Известия ЦК КПСС. — 1990. — № 2. — С. 163.*

с. 137–139

На 3-х сторінках посіпіль О. Стасюк наводить “запозичені” у Г. Єфіменка цитати з видання *Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г. / Под ред. Н. Н. Попова. – Москва: Партиздат, 1934.*

с. 137

... він [Ленін] у своїй промові на VIII Всеросійській конференції РКП(б) на початку грудня 1919 р. запропонував «зіграти в піддавки, зробити максимальні поступки націоналістичним тенденціям» (368).

Посилання:

368. *Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г. / Под ред. Н. Н. Попова. Москва: Партиздат, 1934. С. 99.*

с. 138

Хоча лунали й критичні зауваження щодо можливого повторення засилля некомпетентних і корисливих шукачів

с. 65

... досить ґрунтовно обговорене на VIII Всеросійській конференції РКП(б) (2–4 грудня 1919 р.). Судячи з виступів делегатів, В. Ленін під час своєї промови, стенограма якої була оголошена втраченою, наголосив на необхідності «зіграти в піддавки, зробити максимальні поступки націоналістичним тенденціям» (27) ...

Посилання:

27. *Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г. — М., 1934. — С. 99.*

с. 57

... з огляду на нестачу власних комуністичних сил і недовірливе ставлення до представників українських

теплих посад, як *зазначав Я. Яковлев* (Епштейн): *«Величезна маса працівників із Росії, не контрольована, не проціджена на місцях та в центрі, наринула, немов сарана, заповнюючи всі щілини радянського організму, і проводила великодержавницьку політику»* (371).

Посилання:

371. *Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г.* / Под ред. Н. Н. Попова. Москва: Партиздат, 1934. С. 84.

с. 139–140

Конференція затвердила зміни до статуту РКП(б), які закріпили підлеглий статус КП(б)У: «партійні організації, які обслуговують території федеративних частин РСФРР, прирівнюються до обласних організацій партії, тобто цілковито підпорядковані ЦК РКП(б)» (372).

Посилання:

372. *Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г.* / Под ред. Н. Н. Попова. Москва: Партиздат, 1934. С. 190.

На с. 75 дано загальне посилання на видання, але чомусь вказана конкретна сторінка (с. 99), що збігається із посиланням 368.

Додатковими доказами плагіату є повне співпадіння цитат у дисертації із зробленими Г. Єфіменком перекладами цих цитат на українську мову та відсутність кількості сторінок видання *Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г.* / Под ред. Н. Н. Попова. Москва: Партиздат, 1934 у Списку джерел та літератури (п. 160, с. 431).

прорадянських партій, широко залучалися «прийшли» працівники, переважну більшість яких *Яковлев* означав так: *«величезна маса працівників із Росії, не контрольована, не проціджена на місцях та в центрі, нахлинула, немов сарана, заповнюючи усі щілини радянського організму, і проводила великодержавницьку політику»* (б).

Посилання:

б. *Там само [Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г. — М., 1934]. — С. 84.*

с. 63

У грудні 1919 р. VIII конференція РКП(б) *цей статут затвердила*. У ньому відзначалося, що *«партійні організації, які обслуговують території федеративних частин РСФРР, прирівнюються до обласних організацій партії, тобто цілковито підпорядковані ЦК РКП(б)»* (24).

Посилання:

24. *Восьмая конференция РКП(б). Декабрь 1919 г. — М., 1934. — С. 190.*

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Маркова С., Байкєніч Д.</i> Початок масового штучного голоду 1921–1923 рр. в Україні: суспільно-економічні причини // Масовий штучний голод 1921–1923 рр. (до сотих роковин): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (30 вересня 2021 р.). Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2021 – С.45–56.</p> <p>URL: https://bit.ly/3RY2ygr</p>
<p>с. 148 <i>Основне зернове навантаження припало на південну Полтавщину і південноукраїнські губернії: Кременчуцьку – 6,5 млн пуд.; Полтавську – 13 млн пуд.; Запорізьку – 15 млн пуд.; Одеську – 3 млн пуд.; Миколаївську – 3 млн пуд.; Донецьку – 2,5 млн пуд. (394) «Ударними» губерніями реалізації продрозкладки по хлібу визначалися Запорізька, Полтавська та Кременчуцька, частина населення яких уже голодувала.</i></p> <p>Посилання: 394. <i>Голод 1921–1923 років в Україні: Зб. документів і матеріалів. Упоряд.: О. Мовчан, А. Огінська, Л. Яковлева; Відп. ред. С. Кульчицький. Київ: Наук. думка, 1993. С. 24–25.</i></p>	<p>с. 48 <i>Основне зернове навантаження припало на південну Полтавщину і південноукраїнські губернії: Кременчуцьку – 6,5 млн пуд.; Полтавську – 13 млн пуд.; Запорізьку – 15 млн пуд.; Одеську – 3 млн пуд.; Миколаївську – 3 млн пуд.; Донецьку – 2,5 млн пуд. (9). «Ударними» губерніями реалізації продрозкладки по хлібу визначались Запорізька, Полтавська та Кременчуцька, частина населення яких вже голодувала.</i></p> <p>Посилання: 9. <i>Голод 1921–1923 років в Україні: Зб. документів і матеріалів... С. 24–25.</i></p>

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Ганжа О. І.</i> Українське село в період становлення тоталітарного режиму (1917–1927 рр.). – Київ, 2000. – 208 с.</p> <p>URL: https://bit.ly/3Um7hut</p>
<p>с. 149 <i>Для проведення першої совєцької податкової кампанії були необхідні її виконавці. З 1 серпня по 5 вересня 1921 р. тільки ЦК КП(б)У мобілізував 421 особу (401). Однак, не дуже розраховуючи на сумлінність українських працівників у вилученні хліба в українських селян, з Росії через мобілізацію наркомпроду РСФРР та ВЦРПС для збирання продподатку було надіслано 30 тис. осіб (402).</i></p> <p>Посилання: 401. <i>Известия ЦК КП(б)У. 1921. № 5. С.5.</i></p>	<p>с. 58 <i>Для проведення першої податкової кампанії були мобілізовані значні сили. З 1 серпня по 5 вересня 1921 року тільки ЦК КП(б)У мобілізував для цього 421 чоловіка (39). Однак не дуже розраховуючи на сумлінність українських працівників у вилученні хліба в українських селян, з Росії, по мобілізації наркомпроду РСФРР та ВЦРПС, для збору продподатку було надіслано 30 тисяч чоловік (40).</i></p> <p>Посилання: 39. <i>Известия ЦК КП(б)У. — 1921, № 5. — С.5.</i></p>

<p>402. <i>Мовчан О. Н. Трудящиеся УССР в борьбе с продовольственным кризисом при переходе к нпчу. Київ: Наукова думка, 1988. С.25.</i></p> <p><u>Додатковим доказом плагіату тексту та “запозичення” додаткових бібліографічних позицій</u> є неповний бібліографічний опис публікації в раритетному числі “Известий ЦК КП(б)У” за 1921 р., повторений за О. Ганжою. Повний бібліографічний опис має такий вигляд: Обзор деятельности ЦК КП(б)У за период май – август 1921 г. // Известия ЦК КП(б)У. – 1921. – № 5. – 15 сентября. – С.1–7.</p>	<p>40. <i>Мовчан О. Н. Трудящиеся УССР в борьбе с продовольственным кризисом при переходе к нпчу. — К., 1988. — С.25.</i></p>
---	---

<p><i>Стасюк О. О. Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</i></p>	<p><i>Маркова С., Ланчинська Н. Використання комуністичним режимом школярів (піонерів) у злочинних хлібозаготівельних кампаніях під час Голодомору 1932–1933 рр. // Міждисциплінарні підходи у дослідженні Голодомору-геноциду: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (19 листопада 2020 р.). – Київ, 2021. –С.96–98.</i></p> <p>URL: https://bit.ly/3f2JLSS</p>
<p>с. 159 Із протоколу від 9 січня 1932 р. №1 засідання бюро Богодухівського райкому КП(б)У про хід виконання в районі планів хлібозаготівлі та мірчука за 1931 р. дізнаємося, що у виконанні плану брали участь, окрім членів бюро райкому КП(б)У, також уповноважений ЦК КП(б)У із хлібозаготівлі Козлов та представники ЦК КП(б)У Голишев і Нюренберг.</p>	<p>с. 97 Зокрема, у протоколі № 1 та постанові засідання бюро Богодухівського райпарткому КП(б)У про хід виконання в районі планів хлібозаготівлі та мірчука за 1931 рік від 9 січня 1932 р. (серед членів бюро райпарткому КП(б)У також був присутній уповноважений ЦК КП(б)У по хлібозаготівлях тов. Козлов та представники ЦК КП(б)У тов. Голишев і Нюренберг) йшлося про «незадовільні темпи» виконання хлібозаготівельного плану.</p>

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Горобець С., Бутко С.</i> Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 184 с.</p> <p>URL: https://bit.ly/3ScT5Cb</p>
<p>Коментар: З книги С. Горобця та С. Бутка дисертантка використала чимало сюжетів, подавши їх у незначній обробці. Але посилання дисертантка наводила не на зазначене видання, а на архівні документи, збільшуючи, таким чином, число архівних позицій у <i>Списку використаних джерел та літератури</i>. Рейтинг із “запозиченням” архівних посилань можна простежити на таких сторінках:</p>	
<p>с. 220</p>	<p>с. 143-144</p>
<p>с. 221</p>	<p>с. 138</p>
<p>с. 337 (той самий сюжет, що й на с. 332)</p>	<p>с. 137, посилання на с. 138</p>
<p>Наведемо лише найбільш наочні приклади:</p>	
<p>с. 332 (той самий сюжет, що й на с. 337) У с. Івашківка (нині Городнянського району) на Чернігівщині 25 грудня 1932 р. місцева бригада, що займалася виконанням хлібозаготівель (С. Радченко, О. Дашко, І. Рись, П. Рябенко і С. Куліда), під час проведення обшуку в 60-річної Василю Максимівни Седневець відібрала в неї гроші, частину з яких привласнила. У той момент, коли активісти тримали жінку за руки, Сергій Куліда дістав револьвер і, скерувавши його в рот жінці, вийняв у неї з-за пазухи 381 карбованець. Із цієї суми уповноважений та його поплічники привласнили 181 карбованець (739).</p> <p>Посилання: 739. <i>Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 15-16.</i></p>	<p>с. 137, посилання на с. 138 Останні дні 1932 р. надовго запам’яталися багатьом мешканцям села Івашківка (нині Городнянського району). 25 грудня місцева бригада (Свирид Радченко, Олексій Григорович Дашко, Іван Володимирович Рись, Пилип Петрович Рябенко і Сергій Іванович Куліда) вирішила дещо нетрадиційними методами покращити показники хлібоздачі (ці бригади відбирали всю їжу у тих селян, хто не виконав план – мова про так звані «натуральні штрафи»). Спершу провели «банальний» обшук у 60-річної Василю Максимівни Седневець, нічого не знайшли, тоді й почався «креатив»: Сергій Куліда дістав револьвер, «направив у рот Седневець», інші скрутили їй руки та вийняли з-за пазухи 381 карбованець. З яких 181 привласнили.</p> <p>Посилання: 137. <i>ДАЧО. – Ф. П-616. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 15-16.</i></p>
<p>с. 338 ... с. Пльохів Чернігівського району уповноважений міськпарткому КП(б)У і секретар партосередку Василь Апанасенко провели арешти селян, яких закрили в</p>	<p>с. 139–139, посилання на с. 140 У грудні 1932 р. в село Пльохів Чернігівського району... Деталі «операції» знаходимо у чекістському спецзведенні. Отже, в ніч на 7 січня секретар партосередку</p>

сільраді. Для того, аби змусити людей порушити релігійні заборони, наступного дня, у перший день Різдва, уповноважений відправив затриманих молотити врожай. Від 12-ї години ночі і до 11-ї ранку 7 січня підпорядковані уповноважені члени буксирної бригади здійснювали в селі повальні обшуки. Були ті, хто поводив себе особливо брутально, приміром, такий собі Іван Митюк, який забрав картоплю в Миколи Висоцького попри те, що той повністю виконав контракцію і сільрадою «намічений до преміювання», та грубо вилаявся на нього (756).

Посилання:

756. *Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 19.*

Василь Апанасенко зібрав бригаду і почав проводити по всьому селу арешти, переважно віруючих. Заарештував і всю президію церковної ради, протримав людей в сільраді, після чого показово «відправив молоти їх урожай в колективи». З 12-ї години ночі і до 11-ї ранку бригади проводили ревізію картоплі, при чому робили повальні обшуки, не розбираючись, чи то «контрактант» (контрреволюційний активіст), чи звичайний колгоспник.

Особливо брутально поводив себе Іван Митюк. Забрав картоплю у бідняка Миколи Висоцького, який повністю виконав контракцію, а коли той намагався пояснити, що здав все належне (ще й показував відповідний документ) і що сільрадою «намічений до преміювання», Митюк не тільки не повернув картоплю, але й вилаяв у грубій формі. ...

«Необхідно відмітити, що у контрактантів, не виконавших планів по картоплі, як у Силенко Миколи Івановича, Силенко Макара Івановича, Протченко Улити та багатьох інших, Апанасенко Василь картоплю не ревізує, оскільки постійно пиячить у цих осіб. Відкрито сприяє Василю Савенку у продажі горілки, влаштував у нього в хаті горілчану базу і сам разом із компанією систематично пиячить» (138).

Посилання:

138. *ДАЧО. – Ф. П-616. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 19.*

с. 338–339

... у с. Рижики неподалік Чернігова (нині Хмільницької сільської ради). Наприкінці травня 1933 р. в розпал Голодомору-геноциду люди в цьому селі, як і скрізь в Україні, харчувалися чим могли. Доведені до відчаю українські селяни вдавалися до дрібних крадіжок, найпоширенішим видом яких стало викопування коренеплодів картоплі та буряків. Група сільських активістів-колгоспників (Пилипенко, Рябий, Селезень, Король та ін.) організувала облаву на тих, хто намагався в такий спосіб здобути харчі. У ході цієї облави активісти затримали семеро осіб: Удода Миколу Омеляновича, Іллюшка Федора Івановича, Помогайбога Миколу

с. 142–143, посилання на с. 144

У невеличкому селі Рижики неподалік Чернігова (нині Хмільницької сільської ради) голодний 1933-й забрав майже 30 життів... Кінець травня 1933-го... 24 травня розлючені місцеві активісти-колгоспники – Пилипенко Микола Іванович (рахівник колгоспу), Рябий Олексій Кирилович (член правління), Селезень Іван Семенович, Селезень Григорій Семенович, Король Іван Пилипович, Рябий Пилип Кирилович та Селезень Петро – не довго думаючи організували облаву «с целью производства повальных обысков у всех лиц, подозреваемых в краже корнеплодов». При всій умовності тогочасного радянського правосуддя, не бачимо жодних спроб підключити міліцію чи інші владні органи –

<p>Самійловича, Удода Павла Омеляновича, Малюту Федора Івановича, Помогайбога Олексія Юрійовича, Помогайбога Михайла Юрійовича. Двом затриманим вдалося втекти, решту п'ятьох зачинили у клуні. Доказів вини затриманих було недостатньо – тільки в одного з них було виявлено кілька буряків і картоплин, вину іншим лише інкримінували на тій підставі, що вони перебували неподалік від поля, де росли буряки та картопля. Для того, щоб отримати додаткові докази вини затриманих, активісти влаштували допит, який супроводжувався заподіянням побоїв кілками й залізними прутами. Підозрюваних у злочинстві би́ли без розбору, чимало ударів було здійснено по головах, у результаті чого всіх п'ятьох затриманих забили до смерті. Вчинивши це вбивство, активісти пішли шукати братів Михайла й Олексія Помогайбогів, які ще перед розправою зуміли від них утекти. Братів відшукали та зачинили в колгоспній конторі, звідки вони знову спробували втекти. Братів уже втретє затримали, привели назад до села, де, попри заборону голови сільради, ще того ж самого дня вбили (758).</p> <p>Посилання: 758. <i>Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп.1. Спр. 5. Арк. 213-214.</i></p>	<p>«активісти» роблять все на власний розсуд, почуваючись повновладними господарями життя, для яких закони не писані: як же, боронять святе – державну власність. Згадана сімка більшовицьких активістів відразу намітила підозрюваних, також числом 7: 1) Удод Микола Омелянович, 24 роки, одноосібник-бідняк, 2) Іллюшко Федір Іванович, 23 роки, одноосібник-бідняк, 3) Помогайбог Микола Самійлович, 20 років, середняк-одноосібник, 4) Удод Павло Омелянович, 20 років, бідняк-одноосібник, 5) Малюта Федір Іванович, 20 років, бідняк-одноосібник, 6) Помогайбог Олексій Юрійович, 23 роки, бідняк-одноосібник, 7) Помогайбог Михайло Юрійович, бідняк-одноосібник.</p> <p>Як бачимо, всі підозрювані уникали вступу до колгоспу, тож відповідно до класових теорій більшовиків (які нічим не поступалися расовим ідеям німецьких нацистів) і за людей не вважалися. Внаслідок обшуків декілька буряків і незначну кількість картоплі знайшли лише у Помогайбог Миколи. Однак активісти затримали всіх: п'ятьох посадили в одну клуню, а Михайло і Олексій Помогайбог зуміли втекти. Як засвідчено в міліцейському рапорті, «тут же, в клуне, активом был начат допрос обвиняемых, который сопровождался нанесением побоев кольями и железными прутьями по голове. В результате расправы все 5 человек подозреваемых были убиты».</p> <p>Посилання: 141. <i>ДАЧО. – Ф. П-616. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 213–214.</i></p>
--	--

<p><i>Стасюк О. О.</i> Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.</p>	<p><i>Панакін Г.</i> “Чорна дошка”: антиселянські репресії (1932–1933) / Відп. ред. Г. Боряк. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Інститут історії України, 2013. – 422 с.</p> <p>URL: https://bit.ly/3Sf1YuR</p>
<p>с. 297 Зокрема, партійна комісія, заслухавши звіт уповноваженого райкому партії по с. <i>Припутні Прилуцького району</i></p>	<p>с. 213, посилання на с. 238 Інший приклад маємо з Чернігівщини, де в грудні 1932 – січні 1933 років у с. <i>Припутні Прилуцького району</i> було зафіксовано</p>

Чернігівської області, зазначила: «Прапор «ганьби», що був встановлений тов. Буряком для бригади, яка найгірше працюватиме по хлібозаготівлі, комісія вважає за правильний захід у всій системі масово-політичної роботи навколо хлібозаготівлі. Але після вручення цього прапору на засіданні сільради бригаді третьої сотні завдяки невірному настановленню з боку тт. Буряка та Бичка цього прапора було невірно використано, а саме: а) носіння по хатах, б) вимазування дьогтем, в) ставлення рядом з іконами» (679).

Посилання:

679. *Держархів Чернігівської обл. Ф. П-293. Оп.1. Спр.304. Арк.14–16.*

“прапор ганьби”, що його вручали колгоспній бригаді, яка “найгірше працювала по хлібозаготівлі”. ... Згодом всі ці заходи було визнано спеціальною районною комісією в складі працівників парткому та контрольної комісії як “перегин”, хоча з цікавою констатацією: “Прапор “ганьби”, що був встановлений тов. Буряком [уповноважений РПК. – Г. П.] для бригади, яка найгірше працюватиме по хлібозаготівлі, комісія вважає за правильний захід у всій системі масово-політичної роботи навколо хлібозаготівлі, але після вручення цього прапору на засіданні сільради бригаді третьої сотні завдяки невірному настановленню з боку тт. Буряка і Бичка [секретар партосередку та голова сільради. – Г. П.] цього прапору було невірно використано, а саме: 1) носіння по хатах, 2) вимазання дьогтем, 3) ставлення рядом з іконами” (229).

Посилання:

229. Висновки комісії РПК-РКК про перекручення під час проведення хлібозаготівлі у с. Припутні Прилуцького району від 20.01.1933: *Держархів Чернігівської області, ф. П-293, оп. 1, спр. 304, арк. 14–16.* Опубл.: Національна книга пам’яті жертв Голодомору в Україні 1932–1933 років. Чернігівська область. – С. 777–778.

Стасюк О. О. Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.

Петренко В. Більшовицька влада та українське селянство: репресії “буксирних” бригад на Поділлі у 1929–1933 рр. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 27. Збірник наукових праць. – Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2019. – С.67–74.

URL: <https://bit.ly/3UkwkOp>

с. 355

У серпні 1931 р. мешканці с. Чорторія Іллінецького району скаржилися на членів бригади, які не припиняли обшуків навіть у жнива, забирали майно та курей, відстрілювали собак, а самих українців арештовували, били, грабували (вночі влазили до хати через вікно). На

с. 70, посилання на с. 72

Так, у селі Чорторія Іллінецького району в серпні 1931 р. члени бригади, що збирали гроші на тракторобудування, «ходили по хатах», забирали майно, виловлювали курей, стріляли в собак. Під час розповсюдження позик застосовували фізичний вплив на селян арештами, саджанням у погріб, стусанами;

зауваження про незаконність методів, які вони застосовували для виконання хлібозаготівель, активісти наголошували, що саме такі заходи є найдієвішими через те, що буцімто вдень селяни в полі. У тому ж селі активісти саджали людей у погріб (795).

Посилання:
795. *Держархів Вінницької обл. Ф. П-45. Оп.1. Спр. 119. Арк. 25.*

Коментар:

Текст відредагований. Посилання подано на архівне джерело.

вночі влазили в хатини через вікна, пояснюючи це тим, що селяни вдень у полі [17, арк. 25].

Посилання:
17. *Держархів Вінницької області. Ф. П-45. Оп.1. Спр. 119. 40 арк.*

Плагіат у додатках до дисертації (таблиці та діаграми)

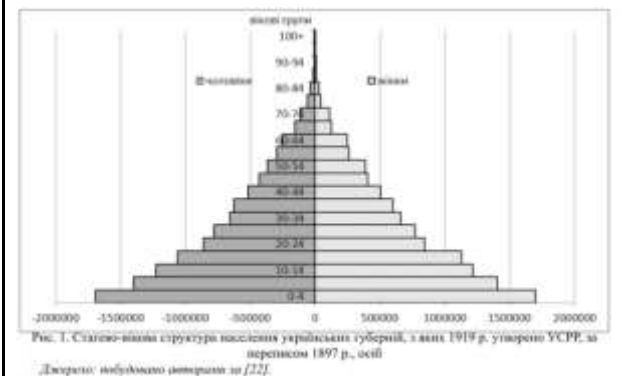
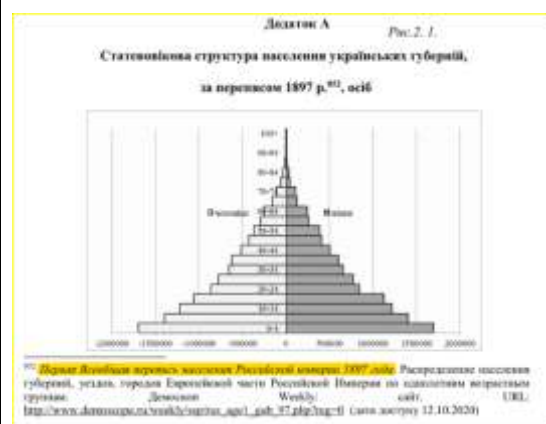
Стасюк О. О. Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР. Дис. ... докт. іст. наук. Переяслав 2021. – 502 с.

Теслюк Р. Т., Андрусишин Н. І., Бачинська М. В. Особливості відтворення населення УСРР в 1920–1930 роках у параметрах демографічної стійкості // *Регіональна економіка.* – 2021. – № 2. – С.110–124.

URL: <https://bit.ly/3BsEKL1>

с. 484
Додаток А. Рис.2.1

с. 112
Рис.1

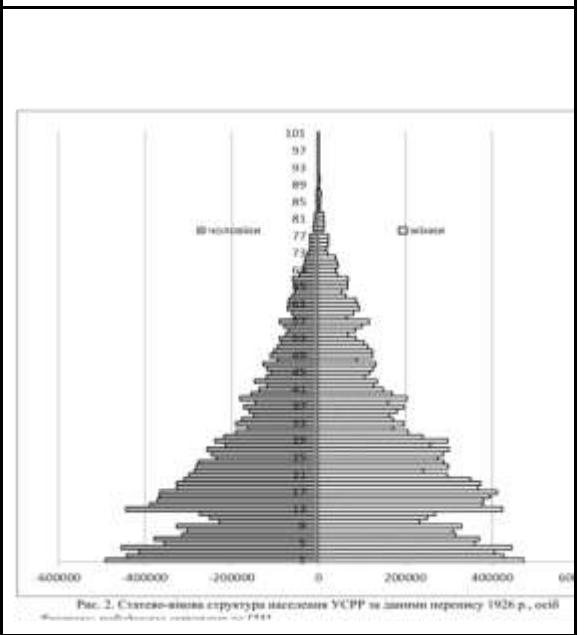
с. 486

Додаток А. Рис.2.2

с. 113

Рис.2. (джерело вказане те ж саме)

с. 489

Додаток А. Таблица 2.5

Таблица 2.5
Коефіцієнти приросту (скорочення) населення УСРР в 1924-1929 рр.⁸⁵⁵

Вид населення	Примітка	Рік						
		1924	1925	1926	1927	1928	1929	
Всього населения	Приріст	%	23,7	23,8	23,0	21,6	20,1	
	Загальний	осі	668	674	675	648	613	
		д.	973	224	231	729	569	305
	Прирост	%	24,5	23,5	24	22,5	21,4	17,7
	Міський	осі	670	659	689	661	643	542
		д.	973	224	231	729	569	305
Міське	Міський	осі	-0,2	-0,3	0,3	0,2	2,4	
		д.	---	-14	---	---	---	
	Прирост	%	4 810	976	13 738	4 817	23 414	
	Загальний	осі	66,3	58,3	54,0	56,8	51,6	
		д.	295	287	296	330	316	
		д.	719	867	318	433	498	
Сільське	Прирост	%	20,0	18,3	17,4	16,2	13,4	11,2
	Загальний	осі	92 381	94 551	92 400	88 817	77 981	68 485
		д.	---	41,0	37,3	37,8	43,4	40,4
	Міський	осі	---	201	194	207	232	248
		д.	---	168	467	499	452	013
	Загальний	%	16,0	16,5	15,9	13,2	12,2	
	осі	---	369	387	379	319	298	

⁸⁵⁵ Переписний 27-й листочок України в 1924-1929 рр. Статистичне Україна. Серія 1. Демографія. Т. 4. Вип. 10. №253. Харків, 1932.

с. 117

Таблица 3

Таблица 3
Коефіцієнти приросту населення УСРР впродовж 1924-1929 рр., %

Вид населення	Примітка	Рік						
		1924 р.	1925 р.	1926 р.	1927 р.	1928 р.	1929 р.	
Всё население	Загальний	...	23,7	23,5	23,0	21,6	20,1	
	природний	...	24,5	23,5	24,0	22,5	21,4	17,7
	міграційний	...	0,2	-0,5	0,5	0,2	2,4	
Міське	Загальний	...	66,3	58,3	54,0	56,8	51,6	
	природний	...	20,0	19,3	17,8	16,2	13,4	11,2
	міграційний	...	41,0	37,5	37,8	43,4	40,4	
Сільське	Загальний	...	16,0	16,5	15,9	13,2	12,2	
	природний	...	25,4	24,4	25,4	24	25,4	19,3
	міграційний	...	-8,4	-8,9	-8,1	-10,2	-7,1	

Джерело: розраховано за даними [28].

28. Природний рух населення України в 1924-1929 рр. Статистичне Україна. Серія 1. Демографія. Т. 4. Вип. 10. № 213. 1932.

Коментар:

Коефіцієнт приросту населення показує, наскільки збільшилося населення за рік у розрахунку на 1000 осіб, тобто це не проценти, а проміле, що й позначаються вказаним у таблиці із статті “Особливості відтворення...” символом “‰” (промиле). Однак О. Стасюк “перетворила” проміле у відсотки.